

Черняхівська гімназія ім. І.Саєнка

*Моє бачення
побудови правової держави
в Україні*

Роботу виконала: учениця 11
класу Черняхівської гімназії
Житомирської області
Рущенко Інна Миколаївна

Черняхів 2004

На сучасному етапі політичних і юридичних ідей, найпопулярнішою є ідея розбудови України як правової держави. Вона стала програмним гаслом для всіх політичних партій, які існують у нашій державі і дістала офіційне закріплення у ст. 1 Конституції України: „Україна є суверенна і незалежна демократична, соціальна, правова держава". Ця теза відповідає реальності, а є одним із першочергових завдань.

Сучасна юридична теорія вважає правову державу своєрідним ідеалом, найкращою формою державного життя майбутнього. Ідея правової держави складалася поступово, зусиллями багатьох поколінь.

Один із принципів правової держави - розподіл влади, виник в Стародавньому Римі. В період середньовіччя, коли сфери життя держави були пронизані політикою і всі найважливіші інститути суспільства: власність, родинна організація праці, виступають як складові елементи державного життя.

Ідея правової держави не могла в повній мірі існувати, тому що її реалізація вимагала:

1. формальної рівності;
2. відсутності станового поділу;
3. наявність представницьких органів влади, чого на той час не існувало.

Поняття правова держава утвердилося на рубежі ХУІІІ-ХІХ століть. А саме термін остаточно закріпився у суспільній думці та юриспруденції в ХІХ столітті в працях німецьких юристів: Карла Вельнера, Роберта фон Маля та ін.

Філософське обґрунтування ідеї правової держави ми бачимо в дослідженнях Іммануїла Канта, який писав: „Правова держава - це не та держава, де громадяни сліпо дотримуються закону, а та, де закон відповідає їх моральним принципам. Правовою є та держава, де всі

підпорядковані не просто закону, а праву. І це повинно реалізовуватися також в Україні.

Іммануїл Кант розглядав правову державу як об'єднання безлічі людей, підлеглим правовим законам, і вважав, що законодавець повинен керуватися вимогою: чого народ не може дозволити стосовно самого себе, те і законодавець не може дозволяти стосовно народу.

Цінність ідеї правової держави полягає в затвердженні суверенності народу, як джерела влади, гарантованості його свободи і верховенства закону. В політичному житті держава забезпечує всім громадянам доступ до участі в державних і суспільних справах. Тут держава і громадяни зв'язані між собою.

Отже, правова держава - це політична організація, що створює умови для життєдіяльності індивідів, груп, інститутів громадського суспільства на основі права.

Зміст правової держави розглядається через призму її принципів: „Джерелом державної влади має бути народ“. Суть в тому, щоб народ міг контролювати державу і держава не перетворилася в „монстра“, який панує над суспільством. В Україні існує розподіл влади на законодавчу, виконавчу і судову. Виходячи з цього принципу українському народу належить право створювати або ліквідувати інститути державної влади. Народ обирає Президента, який здійснює свої повноваження керуючись інтересами народу, депутатів до Верховної Ради України (законодавча влада), таким чином впливаючи на прийняття законів. Виконавчу владу в нашій державі представляє уряд - Кабінет Міністрів України. Кандидата на посаду Прем'єр Міністра подає Президент України, а Верховна Рада затверджує. Кабінет Міністрів забезпечує виконання законодавства, рішень Верховної Ради України, Президента України, виконання державних програм розвитку держави, забезпечуючи умови повсякденного життя

суспільства.

Наступний принцип: „Панування права в управлінні державними справами". Тобто, в основу управління українською державою покладено право, яке є системою загальнообов'язкових формально визначених правил поведінки, що встановлюється, гарантується і охороняється державою з метою упорядкування суспільних відносин. Українська держава повинна забезпечити торжество права, вимогам якого вона сама підпорядковується. Верховенство закону припускає вираження соціальних інтересів і волі народу. Так в Україні, яка прагне бути правовою державою мають панувати закони, а не підзаконні акти, і таким чином буде реалізовуватися третій принцип правової держави: „Верховенство законів у регулюванні суспільних відносин". Закон не може бути відмінений, замінений чи зупинений підзаконним актом. Це може зробити тільки судова влада, яка проголошує закон недійсним, якщо він суперечить Конституції, а підзаконні акти повинні відповідати законам. Закон приймається тільки в інтересах народу. Це нормативно-правовий акт вищого представницького органу державної законодавчої влади або самого народу, що регулює найбільш важливі суспільні відносини, виражає волю й інтереси більшості населення, втілює основні права людини та інші загальнолюдські цінності і має найвищу юридичну силу щодо інших нормативно-правових актів. Також в Україні, яка за конституцією є правовою державою, повинен панувати принцип: „Пріоритету прав і свобод особи". Природні та невід'ємні права людини полягають в тому, що людина має право на життя і гідне існування. Крім того, право на свободу, політичну свободу слова, друку, зборів, демонстрацій, вибір представників у державні органи та органи політичних партій і суспільних організацій. Людина вільна у виборі світогляду і віросповідань.

Один з важливих принципів правової держави є: „Висока правова

культура суспільства та особи". Населення України повинно мати високу правову культуру, щоб розбудувати її як правову державу. Адже, висока правова культура - це розвинутість усіх правових інститутів: законодавства, правотворчої та правореалізуючої діяльності, правового захисту особи.

Громадяни України повинні знати право, поважати його, уміти правильно реалізовувати правові знання на практиці, безумовно виконувати правові заборони та обов'язки.

Для цього наша держава створює юридичні навчальні заклади, забезпечує їх кадрами, які б поширювали правові знання, допомагали громадянам правильно реалізувати їх на практиці. Зокрема, державою з цією метою був введений в школі курс „Основи правознавства" у 9-му класі.

Щоб розбудувати Україну як правову державу, потрібно здійснювати політичні та організаційно-правові заходи щодо втілення вищезгаданих рис правової держави у життя. Тобто треба внести цілеспрямовану діяльність щодо забезпечення реального народовладдя, панування права, верховенства законів, пріоритету прав і свобод особи. Необхідною, зокрема, є перебудова відповідно до принципу поділу влади, структури і компетенції державних органів, активна законодавча діяльність, спрямована на створення правової основи вказаних вище перетворень.

Важливою умовою є також забезпечення політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності в суспільному житті, передбаченої статтею 15 Конституції України. Ряд завдань щодо формування правової держави можна здійснити шляхом зміцнення законності й посилення охорони правопорядку.